

4. Ластович Д.М. Поняття адміністративно-правового статусу поліції як суб'єкта надання поліцейських послуг / Д.М. Ластович // Наше право. – 2015. – № 6. – С. 71–75.
5. Шкребець Є.Ф. Адміністративно-правовий статус адвокатури в Україні на сучасному етапі розвитку / Є.Ф. Шкребець // Право і Безпека. – 2015. – № 2. – С. 80–85.
6. Чумак О.О. Дисциплінарна відповідальність працівників державної виконавчої служби України / О.О. Чумак // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2013. – № 26. – С. 587–593.
7. Крупнова Л.В. Значення принципу законності в діяльності державної виконавчої служби України / Л.В. Крупнова // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2013. – № 1. – С. 69–74.
8. Прилуцька М.В. Особливості трудової функції працівників Державної виконавчої служби / М.В. Прилуцька // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 1. – С. 137–146.
9. Чумак О.О. Адміністративно-правовий статус державного виконавця / О.О. Чумак // Публічне право. – 2013. – № 1. – С. 107–113.
10. Блажівська О.Є. Проблеми правового регулювання оскарження дій (бездіяльності) державних виконавців / О.Є. Блажівська // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2015. – № 4. – С. 47–51.
11. Щербак С.В. Суб'єкти виконавчого провадження / С.В. Щербак // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2012. – № 1. – С. 48–54.
12. Купріянова А.О. Роль та місце громадської ради в діяльності Державної виконавчої служби України / А.О. Купріянова // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 128–132.

МІЛІЄНКО О. А.,
здобувач кафедри
адміністративного права
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню принципів адміністративного судочинства. Спираючись на уявлення про сутність, призначення та ознаки принципів права, автор охарактеризував принципи адміністративного судочинства. Зроблено висновок про те, що принцип адміністративного судочинства є стійким абстрактним правилом поведінки, яке втілює цінності, на яких має ґрунтуватись адміністративне судочинство, визначаючи цим зміст і спрямованість його правового регулювання, впливає на зміст багатьох норм про адміністративне судочинство, а також виступає підґрунтям для їх тлумачення та інструментом для заповнення прогалин та усунення колізій. Запропоновано декілька підходів до класифікації принципів адміністративного судочинства.

Ключові слова: *принцип, адміністративне судочинство, норма.*

Стаття посвячена дослідженню принципів адміністративного судопроизводства. Опіраючись на представлення про сутність, призначення та ознаки принципів права, автор охарактеризував принципи адміністративного судопроизводства. Сделано висновок про те, що принцип адміністративного судопроизводства є стійким абстрактним правилом поведінки, яке втілює цінності, які повинні лежати в основі адміністративного судопроизводства, визначає зміст та спрямованість його правового регулювання, впливає на зміст багатьох норм про адміністративне судопроизводство, а також виступає основою для їх тлумачення, інструментом для заповнення прогалин та усунення колізій. Представлено декілька підходів до класифікації принципів адміністративного судопроизводства.

Ключевые слова: принцип, адміністративне судопроизводство, норма.

The article is devoted to the principles of administrative proceedings. Based on the conceptions of the essence, purpose and features of the legal principles, the principles of administrative proceedings is described. It is concluded that the principle of administrative proceedings is a stable abstract rule that embodies the values that should be the basis of the administrative proceedings, thereby determining the content and direction of its legal regulation, affects the content of a lot of legal rules on administrative proceedings, as well as may be used as a basis for their interpretation, a tool to fill gaps and to resolve collisions. Several approaches to the classification of the principles of administrative proceedings are presented.

Key words: principle, administrative proceeding, norm.

Вступ. Слово «принцип» (лат. “principium”) прийнято розуміти як: 1) основне, вихідне положення теорії, вчення, науки, системи; 2) особливість, яка лежить в основі здійснення або створення чогось [1, с. 753]; 3) керівне положення чи ідея, установка в будь-якій діяльності [2, с. 382]; 4) внутрішнє переконання людини, що визначає її ставлення до дійсності; 5) основа будови, дії механізму [3, с. 409].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження принципів адміністративного судочинства та вироблення декількох підходів до класифікації принципів адміністративного судочинства.

Результати дослідження. Оскільки принцип є явищем багатограним, його сутність досліджується представниками багатьох галузей знань.

Зокрема, у філософських працях категорію «принцип» визначають як вихідне положення, системоутворюючий елемент, центральне поняття, що є узагальненням і поширенням певного положення на всі явища галузі, з якої принцип абстрагований [4].

На сторінках юридичних наукових видань принципам права як вихідним положенням, які виражають сутність права як особливого правового регулятора, також приділяється ґрунтовна увага. Огляд міркувань вчених-правознавців про призначення принципів права дозволяє зробити декілька узагальнень.

По-перше, принципи права регулюють суспільні відносини, виступаючи юридичною основою вирішення справи як поряд з нормами позитивного права, так і самостійно [5, с. 175]. Регулятивна функція принципів права може проявлятися як безпосередньо (коли за умови відсутності норми права справу має бути вирішено на основі принципів права), так і опосередковано (так, учасники правовідносин звертаються до принципів права при тлумаченні норм права, при подоланні прогалин та колізій в праві, а також при оцінці норм права на їх відповідність принципам права) [6]. Принципи, зафіксовані у праві, набувають значення загальних правил поведінки, які мають загальнообов’язковий характер [7, с. 43]. Принципи права є не абстрактною правовою категорією, а дійовим інструментом, використання якого необхідне при вирішенні далеко не теоретичних спорів [8, с. 139]. Вони можуть бути надійною опорою для рішення суду [8, с. 149].

По-друге, принципи права вносять одноманітність до всієї системи юридичних норм і забезпечують єдність правового регулювання суспільних відносин, цементують усі компоненти юридичної надбудови [7, с. 43]. Інакше кажучи, принципи виступають як своєрідна несуча конструкція, на основі якої створюються і реалізуються не тільки норми, інститути або галузі, а й вся система права [9, с. 82]. Вони охоплюють всю правову матерію: ідеї, норми, відносини, а також надають їй логічності, послідовності, збалансованості [10, с. 22]. Принципи права спрямовують і синхронізують весь механізм правового регулювання суспільних відносин, служать критерієм законності й правомірності дій суб'єктів права [11, с. 54].

По-третє, принципи права визначають зміст і спрямованість правового регулювання суспільних відносин [12, с. 82]. Принципи права мають відображати і висловлювати основні цінності, на які орієнтується право. Принципи – це свого роду відправні пункти, які показують вектор правового регулювання [9, с. 82–83]. Держава може творити або санкціонувати такі правові норми, які відповідають принципам права і виражають їх зміст [11, с. 52]. Принципи права є містком, який дозволяє перекинути право від зовнішнього (природного) світу в світ (штучний) панування законів [8, с. 149]. Водночас у принципах права синтезується світовий досвід розвитку права [10, с. 22].

Крім того, на основі принципів права здійснюється оцінка позитивного права, процесів правотворення, тлумачення права і правозастосування. Щодо цього А. Колодій зазначив, що принципи права є критерієм оцінки права і методологічною основою його подальшого удосконалення, тому що саме на засадах принципів оцінюють рівень і ефективність реалізації права, його пізнають і поліпшують [13, с. 5].

Осмисливши вищенаведені думки вчених-правознавців, доходимо висновку про те, принцип права характеризується тим, що він:

- 1) спрямований на захист суспільно визнаних цінностей [5, с. 82];
- 2) є концентрованим виразом найважливіших сутнісних рис та цінностей, притаманних певній системі права [14, с. 23–24];
- 3) є загальнообов'язковим, розрахованим на неодноразове застосування [5, с. 82];
- 4) має найбільш загальний характер, найвищий ступінь абстрагування [14, с. 23];
- 5) повністю формується в суспільстві і обов'язково має здобувати закріплення в джерелах права, щоб мати регулятивне значення [5, с. 82];
- 6) є юридичним відбитком об'єктивно існуючих економічних і політичних законів суспільного розвитку [15, с. 215], а обов'язковий характер принципу права має своїм джерелом цінності, які знаходять вираз у принципі [5, с. 82];
- 7) порівняно з іншими правовими нормами відрізняється більшою стійкістю, залишається незмінним протягом тривалого часу, що не заважає йому еволюціонувати разом із суспільством [14, с. 24];
- 8) характеризується власною самостійністю та особливістю, водночас перебуває у тісному взаємозв'язку і взаємодії з іншими принципами права, адже принципи мають спільну мету і спрямованість [16, с. 175]; жоден з них не може існувати окремо від принципів системи, а тільки у взаємодії з ними, зміст окремих принципів розкривається з урахуванням змісту інших принципів галузі права [17, с. 205];
- 9) має першість перед нормами права в тому, що проявляється ще на стадії правотворення: формування правил поведінки правового характеру в суспільстві відбувається під безпосереднім впливом і на захист визнаних у цьому суспільстві цінностей, які становлять зміст принципів права [5, с. 81].

Отже, принцип права необхідно розуміти як вихідне положення, яке виражає сутність права як особливого правового регулятора, відображає і висловлює основні цінності, на які орієнтується право, визначає зміст та спрямованість правового регулювання. Принцип права є загальнообов'язковим, розрахованим на неодноразове застосування правилом поведінки, особливостями якого є стійкість, а також те, що воно концентровано виражає найважливіші сутнісні риси та цінності тієї чи іншої системи права, має найбільш загальний характер,

впливає на зміст багатьох норм права, породжується об'єктивною дійсністю та має регулятивне значення, незалежно від його нормативного закріплення.

Уявлення про принципи права, пристосовані до особливостей тих чи інших суспільних відносин, є основою для формування засад їх правового регулювання.

Зокрема, розуміння принципів адміністративного судочинства ґрунтується на вищевикладених міркуваннях про принципи права з урахуванням завдання адміністративного судочинства. Згідно з частиною першою статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ [18].

Як зазначає Н. Шевцова, за своєю сутністю принципи адміністративного судочинства є абстрактними правилами, які спрямовані на забезпечення справедливого розгляду й вирішення адміністративних справ та реалізуються в нормах КАС України. Втілення принципів у судочинство забезпечує його якість, а також законність та обґрунтованість судових рішень. Принципи адміністративного судочинства також є інструментом, за допомогою якого усуваються прогалини в правових нормах, та орієнтиром для тлумачення норм законодавства про адміністративне судочинство. Саме за допомогою принципів, шляхом втілення їх в судочинство адміністративні суди здатні виконувати покладений на них обов'язок щодо захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень [19, с. 73].

Принципи адміністративного судочинства, за словами В. Демченка та М. Кобилянського, відображають його основні риси, а також визначають структуру, засади побудови, логіку розміщення норм про адміністративне судочинство [20, с. 72]. Принципи забезпечують внутрішню єдність усіх елементів адміністративного процесу [21, с. 63].

Отже, принцип адміністративного судочинства є вихідним положенням про основи правосуддя в адміністративних справах. Принцип адміністративного судочинства є стійким абстрактним правилом поведінки, яке втілює цінності, на яких має ґрунтуватись адміністративне судочинство, визначаючи цим зміст і спрямованість правового регулювання адміністративного судочинства, впливає на зміст багатьох норм про адміністративне судочинство, виступає підґрунтям для їх тлумачення, а також інструментом для заповнення прогалин та усунення колізій.

Адміністративно-правова доктрина, досліджуючи адміністративне судочинство, надає вагоме значення, з точки зору правозастосування, нормативно закріпленим принципам адміністративного судочинства.

Аналіз положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (з урахуванням практики ЄСПЛ з її тлумачення та застосування), КАС України та доктринальних джерел показав, що принципами адміністративного судочинства визнаються 1) верховенство права (пункт 1 частини 1 статті 7 КАС України) [18], 2) законність (стаття 9 КАС України) [18], 3) незалежність і неупередженість суддів (частина 1 статті 2 КАС України) [18], рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом (стаття 10 КАС України) [18], 4) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (частина 1 статті 11 КАС України) [18], 5) гласність і відкритість судового процесу (стаття 12 КАС України) [18], 6) забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом (стаття 13 КАС України) [18], 7) обов'язковість судових рішень (стаття 14 КАС України) [18], 8) диспозитивність (частини 2, 3 статті 11 КАС України) [18], 9) офіційне з'ясування всіх обставин у справі (частина 4 статті 11 КАС України) [18], 10) правова визначеність (пункт 52 «Рябих проти Росії», № 52854/99 [22]); 11) передбачуваність застосування законодавства та недопустимість надмірного формалізму (пункт 32 «Сергій Смирнов проти Росії», № 14085/04) [23]; 12) єдність судової практики (пункт 39 «Беян

проти Румунії», № 4113/03) [24]; 13) доступність правосуддя (пункт 36 «Голдер проти Сполученого Королівства», № 4451/70) [25]; 14) обґрунтованість судових рішень (пункт 89 «Салов проти України», № 65518/01) [26]; 15) розгляд справи у розумний строк (пункт 36 «Биков проти України», № 26675/07) [27]; 16) процесуальна економія [28, 44].

Вважаємо за необхідне класифікувати їх для того, щоб виявити зв'язки між ними, та підкреслити ті чи інші їх властивості.

Найбільш поширеною є класифікація принципів адміністративного судочинства за сферою їх поширення з розподілом їх на: 1) загальні принципи права; 2) міжгалузеві принципи; 3) галузеві принципи [29, с. 39–54]. Загальноправовими вважаються принципи, що поширюються без винятку на всі галузі національного права, міжгалузевими – принципи, які діють у межах кількох галузей права, галузевими – принципи, що функціонують виключно у межах однієї галузі права [30, с. 405].

До загальноправових принципів адміністративного судочинства необхідно віднести верховенство права, законність, правову визначеність, остаточність судових рішень, передбачуване та гнучке застосування законодавства; до міжгалузевих (міжпроцесуальних) – забезпечення апеляційного та касаційного оскарження, єдність судової практики, доступність правосуддя, незалежність та неупередженість суддів, рівність, змагальність, диспозитивність, гласність і відкритість судового процесу, обґрунтованість судових рішень, розгляд справи у розумний строк, процесуальну економію. Галузевим принципом адміністративного судочинства є офіційне з'ясування всіх обставин справи.

Також принципи адміністративного судочинства класифікують залежно від способу їх вираження. Як стверджує А. Колодій, загальновідомо, що розрізняють два способи вираження принципів права: безпосереднє формулювання їх у нормах права (текстуальне закріплення) і виведення принципів права зі змісту нормативно-правових актів (змістовне закріплення) [7, с. 43].

З-поміж перелічених вище принципів текстуально закріпленими є верховенство права, законність, незалежність і неупередженість суддів, рівність, змагальність, гласність і відкритість судового процесу, забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом, обов'язковість судових рішень, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин справи.

КАС України не включає до переліку принципів адміністративного судочинства, однак закріплює такі принципи: правова визначеність, остаточність судових рішень, передбачуване та гнучке застосування законодавства, єдність судової практики, доступність правосуддя, обґрунтованість судових рішень, розгляд справи у розумний строк, процесуальна економія.

Інша класифікаційна модель є поділом принципів адміністративного судочинства за їх цільовою спрямованістю на організаційні та функціональні. Організаційними називають принципи, які сприяють створенню належних умов здійснення адміністративного процесу (наприклад, принцип незалежності суддів), функціональними – основні засади, на яких має здійснюватися адміністративне судочинство (наприклад, принцип гласності і відкритості адміністративного процесу) [31].

Визнаючи цінність цього підходу та запозичивши покладений в його основу критерій, пропонуємо класифікувати принципи адміністративного судочинства на загальні (впливають як на суд, так і на судочинство), інституційні (висувають вимоги до суду) та процесуальні (висувають вимоги до судочинства).

До групи загальних принципів належать верховенство права, законність, правова визначеність, остаточність судових рішень, єдність судової практики (визнає бажаним існування механізмів усунення суперечностей та зобов'язує керуватись практикою, виробленою завдяки таким механізмам).

До інституційних слід віднести забезпечення апеляційного та касаційного оскарження, доступність правосуддя, незалежність та неупередженість суддів.

Процесуальними принципами є передбачуване та гнучке застосування законодавства (передбачуваність застосування законодавства та недопустимість надмірного формалізму),

рівність, змагальність, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин справи, гласність і відкритість судового процесу, обґрунтованість судових рішень, розгляд справи у розумний строк, процесуальна економія.

Також принципи адміністративного судочинства можна класифікувати за характером дії на принципи прямої дії (не потребують конкретизації, доповнення, розвитку в інших нормах права для реалізації в процесуальних відносинах) та принципи непрямой дії (потребують конкретизації, доповнення, розвитку в інших нормах права для реалізації в процесуальних відносинах).

Без конкретизації, розвитку в інших нормах права можуть діяти такі принципи: остаточність судових рішень, передбачуване та гнучке застосування законодавства (передбачуваність застосування законодавства та недопустимість надмірного формалізму), рівність, змагальність, диспозитивність, обґрунтованість судових рішень, розгляд справи у розумний строк, процесуальна економія.

Потребують розгортання в інших нормах права такі принципи: єдність судової практики, забезпечення апеляційного та касаційного оскарження, доступність правосуддя, незалежність та неупередженість суддів, офіційне з'ясування всіх обставин справи, гласність і відкритість судового процесу.

Іншим критерієм класифікації принципів адміністративного судочинства може бути допустимість їх обмеження. Абсолютними (такими, що не допускають обмежень) принципами є верховенство права, законність, правова визначеність, передбачуване та гнучке застосування законодавства (передбачуваність застосування законодавства та недопустимість надмірного формалізму), єдність судової практики, незалежність та неупередженість суддів, рівність, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин справи, обґрунтованість судових рішень, розгляд справи у розумний строк.

Не є абсолютними (можуть бути обмежені) такі принципи: забезпечення апеляційного та касаційного оскарження, доступність правосуддя (вимогами до звернень, строками звернень та процесуальних дій, судовим збором тощо), змагальність, диспозитивність, гласність і відкритість судового процесу.

Крім того, принципи адміністративного судочинства можна класифікувати залежно від наслідків їх порушення на:

1) принципи, порушення яких є безумовною підставою для скасування судового рішення (верховенство права, законність, незалежність та неупередженість суддів, правова визначеність, забезпечення апеляційного та касаційного оскарження, передбачуване та гнучке застосування законодавства (передбачуваність застосування законодавства та недопустимість надмірного формалізму), доступність правосуддя, рівність, змагальність, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин справи, обґрунтованість судових рішень);

2) принципи, порушення яких тягне за собою скасування судового рішення за певних обставин (єдність судової практики, гласність і відкритість судового процесу);

3) принципи, порушення яких не може бути підставою для скасування судового рішення (розгляд справи у розумний строк, процесуальна економія).

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що принцип адміністративного судочинства є стійким абстрактним правилом поведінки, яке втілює цінності, на яких має ґрунтуватись адміністративне судочинство, визначаючи цим зміст і спрямованість його правового регулювання, впливає на зміст багатьох норм про адміністративне судочинство, а також виступає підґрунтям для їх тлумачення та інструментом для заповнення прогалів та усунення колізій.

Список використаних джерел:

1. Дворецкий И. Латинско-русский словарь / И. Дворецкий. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Русский язык, 1976. – 1096 с.
2. Словник іншомовних слів / укл. Л. Пустовіт. – К. : Довіра ; УНВЦ «Рідна мова», 2000. – 1017 с.

3. Словарь иностранных слов / гл. ред. Ф. Петров. – М.: Рус. яз., 1988. – 608 с.
4. Философский энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/3084/%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%9D%D0%A6%D0%98%D0%9F.
5. Уварова О. Принципи права у правозастосуванні: загальнотеоретична характеристика / О. Уварова. – Х. : Друкарня Мадрид, 2012. – 196 с.
6. Бахновська І. Основоположні принципи права як інтегруючий елемент правової системи України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / І. Бахновська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.student-works.com.ua/referats/ZED/1717.html>.
7. Колодій А. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація / А. Колодій // Альманах права. Основоположні принципи права як його ціннісні виміри. – 2012. – № 3. – С. 40–44.
8. Спасибо-Фатєєва І. Трансцендентна судова мімікрія, або про принципи права, аналогію закону та права у судовій практиці / І. Спасибо-Фатєєва // Вісник Академії правових наук. – 2003. – № 4 (35). – С. 137–149.
9. Матузов Н. Теория государства и права / Н. Матузов, А. Малько. – М. : Юристъ, 2004. – 245 с.
10. Зайчук О. Принципи права в контексті розвитку загальної теорії держави і права / О. Зайчук // Альманах права. Основоположні принципи права як його ціннісні виміри. – 2012. – № 3. – С. 21–28.
11. Махновська І. Риси і функції принципів права / І. Махновська // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. праць. – Вип. 24. – Х. : Право, 2008. – С. 46–55.
12. Рабінович П. Основи загальної теорії права і держави / П. Рабінович – К. : Атіка, 1994. – 176 с.
13. Колодій А. Принципи права України / А. Колодій – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.
14. Погребняк С. Втілення принципів права в юридичних актах / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – № 2 (45). – С. 21–24.
15. Хропанюк В. Теория государства и права / В. Хропанюк. – М. : Омега-Л, 1995. – 506 с.
16. Шарая А. Класифікація принципів адміністративного права: сучасний погляд в адміністративно-правовій доктрині / А. Шарая // Юридичний науковий електронний журнал. – 2013. – № 1. – С. 174–177.
17. Стефанюк В. Судовий адміністративний процес / В. Стефанюк. – Х. : Фірма «Консум», 2003. – 464 с.
18. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
19. Шевцова Н. Застосування принципів диспозитивності та офіційності в адміністративному судочинстві / Н. Шевцова // Право і Безпека. – 2009. – № 4. – С. 72–75.
20. Адміністративне судочинство / [М. Цуркан, О. Панченко, В. Авер'янов та ін.] ; за заг. ред. О. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
21. Потапенко С. Сутність та призначення принципів адміністративного судочинства України / С. Потапенко // Право і безпека. – 2010. – № 2 (34). – С. 60–64.
22. Рябых против России, № 52854/99, 24 июля 2003 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.echr.ru/documents/doc/new/003.htm>.
23. Сергей Смирнов против России, № 14085/04, 22 декабря 2009 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/sergej-smirnov-protiv-rossii-postanovlenie-evropejskogo-suda>.
24. Беян против Румынии, № 4113/03, 7 февраля 2008 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://precedent.in.ua/index.php?id=1417295497>.
25. Голдер против Соединенного Королевства, № 4451/70, 21 февраля 1975 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/980_086.

26. Салов проти України, № 65518/01, 6 вересня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_428/conv/page2.
27. Биков проти України, № 26675/07, 16 квітня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_473.
28. Жукова Е. Понятие и сущность принципа процессуальной экономии административного судопроизводства Украины / Е. Жукова // *Legeașivăța*. – 2014. – № 6/2 (270). – С. 43–47.
29. Кузьменко О. Адміністративно-процесуальне право України : [підруч.] / О. Кузьменко. – К. : Атіка. 2007. – 416 с.
30. Потапенко С. Система принципів адміністративного процесу України та проблеми їх класифікації / С. Потапенко // *Форум права*. – 2010. – № 2. – С. 403–408 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10pсvрiк.pdf>.
31. Кройтор В. Система принципів цивільного процесуального права [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravoznavec.com.ua/period/article/34794/%C2>.

ПОКЛАД О. В.,
аспірант кафедри адміністративного
та господарського права
(Запорізький національний університет)

УДК 342.951

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті здійснено аналіз наукових праць, присвячених дослідженню поняття та окремих форм громадського контролю за діяльністю міліції. Визначено поняття, мету та завдання громадського контролю за діяльністю поліції. Розкрито зміст громадського контролю за діяльністю поліції через визначення його процедурних форм та інституційних елементів.

Ключові слова: поліція, громадський контроль, зміст, мета та завдання громадського контролю, процедурні форми, інституційні елементи.

В статье проведен анализ научных работ, посвященных исследованию понятия и отдельных форм общественного контроля за деятельностью милиции. Определено понятие, цели и задачи общественного контроля за деятельностью полиции. Раскрыто содержание общественного контроля за деятельностью полиции через определение его процедурных форм и институциональных элементов.

Ключевые слова: полиция, общественный контроль, содержание, цели и задачи общественного контроля, процедурные формы, институциональные элементы.

The article analyzes scientific papers devoted to study concept and some forms of public control over police. The concept, purpose and objectives of public control over police. Maintenance of public control over police by defining its procedural and institutional forms of elements.

Key words: police, social control, contents, purpose and objectives of public oversight, procedural forms of institutional elements.

